

overordentlig store Kjærlighed, Majoriteten har havt til sit eget Forslag. Selv med stor Kjærlighed dertil, synes det mig dog, man maatte kunne sige sig selv, at der er delte Meninger om det Høvedige i en saadan Ordning, og derhos, at der ikke er Udfigt til nogen særdeles hurtig Gjenneførelse af den, men naar man desuagtet har fundet sig foranlediget til i sit Forslag at tilføie, at Færverne, som ellers aldrig blive omtalte her, dog skulle vide, at de snarest mulig skulle have den Glæde at faa dette Majoritetens Forslag gennemført deroppe, er som sagt den eneste Side, hvorfra jeg idetmindste har kunnet se dette Forslag, den, at det er begrundet i Kjærlighed til sit eget Bærl; thi praktisk er det ikke af nogen Betydning. — Medens dette Spørgsmaal er meget ringe, meget specielt, er der af andre Medlemmer idag bragt et Spørgsmaal paa Bane, der kan siges at være, desto større og mere omfattende, nemlig Spørgsmaalet om hele Forholdet mellem Stat og Kirke. Den Rigsdagsmand, som først bragte dette frem (Th. Nielsen), erklærede, at han for sit Bedømmende ganske sluttede sig til Tanken om en Adskillelse mellem Stat og Kirke, men han føiede dog til, at Folket i det Hele taget ikke endnu var istand til at kunne bære den. Det er naturligvis meget lettere for det enkelte Medlem at kunne bære en saadan Tanke, og hvor let han kan dette, beror paa, om han har gjort sig det fuldstændig klart, hvad der ligger i den; jo mindre han har gjort dette, desto lettere falder det at bære Tanken. Jeg skal imidlertid være fuldstændig enig med det ærede Medlem i, at Folket i Almindelighed vistnok ikke er istand til at bære denne Tanke, og at man først noget klarere, end hidtil har været Tilfældet, maa se, hvad der ligger i denne Tanke, der, som man desuden meget vel veed fra andre Steder, hvad ogsaa den ærede Taler sigtede til, er rig paa saa utrolig mange Banneligheder, at dens Gjenneførelse sandelig ikke er en Opgave, man kommer hurtig udover. Man kan imidlertid stille Sagen forskjelligt, og f. Ex. det ærede Medlem for Aalborg (Zahle), som senere havde Ordet, slutter sig vistnok ogsaa til denne Tanke om en Adskillelse mellem Stat og Kirke, men han har en noget eiendomme-

lig Opfattelse, hvortil den første ærede Taler maaste ikke vil slutte sig. Det ærede Medlem har isøvrigt ogsaa før antydnet denne Opfattelse, hvorefter det mærkelige Forhold skulde fremtræde, at Staten beskikkede 1,000 Mænd omkring i Landet med en meget tvivlsom Opgave, hvilken han tidligere har betegnet saaledes, at det skulde være dannede Mænd, der skulde virke for Dannelsen omkring i Landet, og jeg veed ikke, at der senere fra hans Side er givet nogen bestemtere Antydning af Opgaven. Noget skulde de vel have at gjøre, men det blev dog høist besynderligt, at disse Mænd beskikkedes med et saadant almindeligt Hverv, og endnu besynderligere vilde det være, hvis man gav dem de Indtægter, der ere henlagte til Geistligheden, hvad jeg forudsætter at være Meningen, thi gratis kunde man dog ikke sende dem omkring, og det har ikke været anvist noget andet Middel til at lønne dem. Det ærede Medlem mente, at Menighederne rundt omkring da blandt disse Mænd kunde vælge dem, de havde Lust til, men det vilde upaatvilelig være en Spøndring, hvormed Menighederne selv vare lidet tjente, og det vil formodentlig heller ikke nogenstunde blive gennemført, at de Midler, der ere henlagte til Geistligheden, skulde anvendes saaledes til et stort Antal dannede Mænd, hvoraf maaste kun en meget ringe Del kunde faa anden Væstæftigelse end at leve omkring i Landet som dannede Mænd uden nogen bestemt Opgave. Dette er blot et Bevis paa, at der kan tænkes forskjellige Løsningsmaader for det store Problem om en Adskillelse mellem Stat og Kirke, og naar man kommer til at se nærmere derpaa, vil Interessen for denne Ide maaste vinde noget. Jeg er, som sagt, fuldstændig enig med den første Taler i, at den hele Tanke er en saadan, at det danske Folk ganske vist ikke endnu kan bære den; han gif endog ud fra, at det vilde være længe, inden det kunde bære den, og jeg tror med ham, at det vil være længe, hvis det overhovedet nogenstunde vil kunne bære den. Han havde heller ikke selv nogen fuldstændig Tillid i den Henseende; ja han gif endog videre, idet han mente, at en fuldstændig Overladelse til Menighederne selv af Beskikkelsen af deres Præster var Noget, de